

nem lett volna rabszolgaság, nem is alakult volna ki az európai kultúra? A rabszolgaság elterjedt, hasonlóan Arisztotelész gondolataihoz, aki pedig szintén meg volt róla győződve, hogy a rabszolgaság helyes intézmény. Ezek szerint a történelemben az igazság csak a hazugságok árán tud felszínre törni. Olyan ez, mint egy matematikai képlet, de valahol mégiscsak hibádzik. A bíróságon két bűnös van, a bíró és a vádlott: a katedrális és az állványa.

– A Kétezerhetvenhét *egyfelvonásosaiban* az az érdekes, hogy bár ez a jövő fikció, mégis könnyen lehetséges és elképzelhető. Ön tényleg ilyen pesszimistán látja

a jövőt, vagy ez írói vízió, és magánemberként optimistább?

– Tudom, hogy hatalmas teremtő potenciálok rejlenek az emberi társadalomban, amelyek rendkívüli dolgokra lennének képesek, ha megtalálnánk a módját, hogy alkotásra használjuk őket. De ne legyenek illúzióink, ezek az erők sohasem fogják maradéktalanul az alkotást szolgálni. Ma az egyetlen inspirációt a fiatalok jelentik. Nem tudom, hogy ez pesszimizmus vagy optimizmus-e.

AZ INTERJÚT KÉSZÍTETTE: SZ. DEME LÁSZLÓ

KIEGÉSZÍTÉS AZ ELTÚNT IDŐHÖZ

A SZÍNHÁZ előző számában megjelent *Az eltűnt idő nyomában* című cikk szerkesztése során kényszerűen sűríteni kellett a mondandót, emiatt egy helyen lehetséges szándékunktól független olvasata az írásnak, amely ezen a ponton bővebb kibontásra szorul. Az igazgatói pályázatokkal kapcsolatban leírtak során nem kívántuk értékminősíteni az egyes pályázatok körülményeit, noha tisztában vagyunk azzal, hogy a különböző fenntartók kezében lévő színházak kinevezési mechanizmusai nem vethetőek össze, az egyértelműen politikai indíttatásra „kiosztott” színházak nem hasonlíthatók azokhoz, amelyek mögött „valós” (értsd: valós) pályázat áll. Most azonban kiegészítésként megteszük, ugyanis tartalmi szempontból természetesen nem mindegy, hogy valaki huszoneve vezet a közönség és a szakma rendszeres elismerése mellett színházat, vagy csupán a fenntartóval való jó viszonyoknak köszönhetően, aminek eredményét a szakma, illetve a közönség nem igazolja vissza. Az utóbbi években a fenntartók nem merték felvállalni döntéseiket, favoritjaikat, hasonlóan ahhoz, ahogyan a jól működő szakmai műhelyeknél sem tekintettek el a vezetői állás meghirdetésétől. Miért nem állt ki nyíltan a fővárosi önkormányzat a Katona és Zsámbéki Gábor elvitathatatlan eredményei, illetve programja mellett? Most miért nem mondja azt, hogy az Örkény Színház élére Mácsai Pál a legalkalmasabb? A Novák János által irányított Kolibri folyó projektjei, szakmai munkája nem elégséges referenciák a pályázat kiírása helyett? Ezekben a színházakban egyértelmű és sokrétű sikerek állnak a vezetők mögött – a fenntartó mégsem vállalja fel, hogy pályázat nélkül folytathassák tevékenységüket, a nyilvánvaló eredmény ellenére rájuk kényszerítik a versenyt.

Rendben van, legyen pályázat, hiszen így nyílt a verseny, így átlátható a rendszer, így garantált az egyenlő esély. De az mégis milyen pályázat (erre az

utóbbi időben volt példa), amelynek indulói közül az egyiket büszkén felvállalja a politika, a polgármester már a pályázat lefutása előtt megnevezi, hogy ki fog nyerni, anélkül, hogy bármilyen szakmai visszajelzést kapna? Vagy milyen pályázat az, amelynek végén kifejezetten a szakmai grémium ellenére neveznek ki igazgatót?

Ebből is látható, hogy a „hitbizománynak” számos esete lehetséges: van szakmai, munkával elért hitbizomány, és van politikai hitbizomány, amit a fenntartó kénye-kedve szerint értelmez, önkényesen használja vagy nem, alkalmazza vagy nem. Ez a mechanizmus, amelynek legjellemzőbb tulajdonsága, hogy bizonytalan („a hitbizomány persze mindenkinek csak addig elégséges referencia, amíg az ő hite szerint osztják”), *biztosan* nem a színházak javára szolgál. Ha a fenntartónak van jelöltje – nevezze ki, és adja hozzá a támogatást. Viszont az állami szubvencióért cserébe engedje, hogy a szakma beleszóljon. Tehát: *vagy – vagy*, nem pedig *és*. Az nem járható út, hogy az önkormányzatok gebinbe adják az egyes színházakat politikai kedvezményezettnek, akik aztán ezt meghálálják, és nem (csak) művészi, hanem egyéb szempontok alapján igazgatnak, ám elvárják, hogy ezért az állam szó nélkül fizessen. Magyarán: a fenntartót törvényileg pályázatra kényszeríteni, majd a pályázattól függetlenül, a leosztott lapoknak megfelelően kinevezni az előre kiválasztott jelöltet nem más, mint a többi pályázó megalázása, hiszen rájuk csak a komédia hitelesítése miatt van szükség. Ez az álságos *political correctness* nevében történő pályáztatás a rendszer kiigazításra szoruló eleme, és amíg nem változik meg, nehezen lehet előrelépésre és szakmai fejlődésre számítani. Pedig az minden színház és színházi ember számára létszükséglet. Ám ez már egy másik írás témája.

Ugrai István – Zsedényi Balázs